ՏԱՄՆԵՒՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1846 ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 1885 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 5

ԱԼԱՐԵՆԻԿ

10 ՓԱՐԱՑ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10 ՓԱՐԱՑ

Հայբենիք ամէն օր կը հրապարակէ պարբեր գիրն ե պօլսոյ և գաւառաց համար վեց աբձաթի դիմիք կանխիկ. գաւառական ընկերագրութեան ձախէը մեր վրայ ե։ վէճասանեայ բաժանորդ ու կընդառաջուին ։ Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պիտի ե ուղղել ատ Տէր Խմբագիր Մ. Յ. Մելիքեան Պապը Ալի ճաւ- պեսի թիւ 20 Տ. Ձիվելեկեան եֆենտիի պարանը ։ Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ նը պրուիր ։ Ծանուցման պողը մին անգամի համար 3 դրշ ե աւելի անգամ համար առաջարկուինան կընայ ։

ԸՆԿԵՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

—

Քաղաքակրթութիւնը աղիտաբեր ։

3

Եթէ լաւ կը յիշեմ՝ ծաղիկն Ասիայէն մուած է քաղաքակրթ Եւրոպայի մէջ՝ նոյնպէս անտակասը ։ Պէտք է նաեւ խոստովանիլ որ հիւանդութիւնները ատ անգամ կաղմական կենաց անհաւասարութիւններն են, և քաղաքակրթութեան պայմաններուն ներքեւ անոնք կը ստանձնեն իրենց սաստկութիւնը։ Այսպէս եղած է անդիկի դարձածութիւնը Գաղիական ախտին համար ։ պատուաստն ծաղկին և մինդեղը կուրծքի հիւանդութեանց մէջ եւն ։

Ըլ հարցնեմք ։ ո՞վ կրնայ պնդել որ մեր գաւառացիներուս բնակարանները՝ որոնք շատ տեղ Պոլսոյ 2400 տարի առաջ նկարագրած վիճակին մէջ են. ուրեմն հարթ հաւասար ։ անլոյս, խանաւ, մրջոտ՝ աւելի նպաստաւոր են առողջ մնալու «առողջ մարմին» «գործաւոր կամք» յաջող բերելու համար ։ Եւ մինչ քաղաքացոց դանդաղութիւնը, արհեստութիւնը կամ Եւրոպացոց հաւասատաբար տակաւակերութիւնը հետեւանք չե՞ն իրենց բնաբաւական աննդեան ։ զգեստի և բնակարանի անյարմարութեան եւ այլ առողջապահական պայմանաց պակասութեան ։ ի՞նչ ըսել ։ ի՞նչ սիրա, ի՞նչ հոգի կընայ յուսացուիլ «բակլայի ջրոյ», «խաշած արմատներու», «թանաքուրի», «չողդամի», «բողկի», «սոխի» եւ «կաղամբի» «թթուի» եւ ատոնց նման անպիտան եւ չատ անգամ ծանաւակար մնուններու յարատեւ գործածութեանէն ։ եւ պէտք է գիտնալ որ գիւղացիք դուն ուրիք կուտեն ցորենէ հաց ։ այլ գրեթէ միշտ գարի, հաճար, թեփ եւն ։

Ես որ արմատապէս տեղեակ եմ գաւառական կենաց ամենատխուր հանգամանքներուն (մանաւանդ Հայոց), չեմ կրնար խարսիլ կարգ մը իմաստակներու բացագանչութիւններէ. ես ի խորոց սրտի կողքամ անոնց վիճակին վրայ եւ կը բողոքեմ ամէն հրապարակախօսներու, հրապարակագիրներու այն անմտութեան դէմ որոնք յիշեալ վիճակը կը նկարագրեն իբրեւ ոսկեդարեան եւ աւելի օգտակար ։ Այո՛, գաւառացիք դուն ուրիք կուտեն միս որ էական պայման է առողջութեան ։ երբէք կարեւորութիւն չեն ընծայեր լաւ ուտելու որ միակ միջոց է երկարակեցութեան ։ Անպիտան նախապաշարում մը կայ մեր ժողովուրդին մէջ ։—գետինն անցնի որկորը, ինչ որ տաս կ'ուտէ, յագենալ չը դիտեր ։ ինքզինք ղրկել սովելու է, «լիշէն արմամբ՝ տիշէն արթար» ։ վերջերս վաղամեռ ան Ռամկին է ան բերս անուն դործ մը հրատարակուեցաւ հմուտ ճանապարհորդ գաղիացիէ մը որ գաւառներս կողբար այս երկու երկիրներուն բնակչաց գատապարտելի անտարբերութիւնը, անբաւական աննդեան մասին ։ գիտութիւնը ապացուցեր է որ՝ այն կենդանիք որք մսակեր են, աւելի խելացի են՝ քան թէ բարձակապէս խոտակերներէն՝ վասն զի միսը նուազ ծանրանալ աւելի կենսական նիւթ կը պարունակէ ի մեզ օրով ուղեղ և մարմինը աւելի լաւ անաններու զարգանալու յարմար կըլլայ ։ Հարկ չկայ երկար օրինակներով բացատրել զայս ։ բաւական է յայտնել մեր ընթերցողաց թէ այս մասին մեծ հեղինակութեանց գլխաւորապէս նշանակածներն են՝ խելացի գազանն չունը եւ անմիտ անդղայ ոչխարը ։ Եւ ոչ միայն այս մասին՝ այլ կորովոյ, աշխուժի, հաստատ կամեցողութեան մասին ալ մսակերները խիստ գերազանց են միւսներէն ։ Անուանի Հերպերտ Սբէնսեր ընկերաբանը կըսէ թէ ամէն անգամ որ Անգղիացիք պէտք ունեցած են գործաւորներու՝ աւելի նախագաս համարեր են ղՆդղիացին Հայէն կամ Քիւրտէն. սա միակ պատճառաւ որ Անգղիային իւր մանկերութեան, լաւ անունդին պատճառաւ աւելի արդիւնաւոր աշխատութիւն կարտադրէ՝ քան թէ հուժկու կարծուած Ասիացին, որ անբաւական անունդով չլատուած է։ Անտարակոյս բացառութիւններ կան փոխադարձաբար ամէն վիճակի մէջ, բայց դիտութիւնը իւր ճշմարտութիւնները կը հիմնէ միշտ ընդհանուր սկզբանց վրայ։ Աւելի հետաքրքրականը ըսենք ։ քաղաքակիրթ աղգի գիւղացին ամէն մասամբ տարրին է քաղաքացիէն մի միայն նիւթական բարեկեցութեան, մարմնոյ եւ մտաց կրթութեան անհաւասարութեանը պատճառաւ ։ Այսպէս անգրագէտ, անհոգ, գիւղացին որ համեմատաբար աւելի երկար ապրելու էր քան քաղաքացին, ընդհակառակը համեմատաբար անկէ աւելի կարճակեաց է ։ Հերպերտ Սբէնսէր գիւղացիին անգրագիտութիւնը, մաքուր օդ չընչելը խիստ նպաստաւոր պայմաններ՝ կը համարի երկարակեցութեան ։ Օդին ։ ջրին մաքրութիւնը ։ դալարաւէտ վայրաց բնակութիւնը ատոնք ամենակարեւոր պայմաններ են կենաց երկարութեան ։ սակայն ուղեղի բացարձակ անգրագիտութիւնն ընդ հակառակն մեծ հարուած է կենսական զօրութեան ։ Ուղեղն ալ մարմնոյ միւս մասանց պէս հոգնութեան ։ մարզի պէտք ունի ։ Այսպէս մտաւոր զբաղմամբ ամենէն աւելի նշանաւոր մարդիկ՝ մարդկային սովորական երկարակեցութեան սահմանէն անցած են ամենամեծ մասամբ ։ Հետաքրքրական ցանկ մը կ'դնեմք ի ստորեւ ուր կրնայ խորհրդածութեան կարեւոր նիւթ ըլլալ ։

Արդ մարդկային երկարակեցութիւնն ընդունելով 70 կամ 75 տարի՝ կը տեսնեմք որ՝ կորչագրի անունի Ռուս քաղաքագէտը ապրեցաւ 80 տարի՝ յաճախ խօթութեանց ենթակայ ըլլալով հանդերձ ։ Պիքօնսֆիլտ՝ անգլիացի մեծահռչակ քաղաքագէտ դրագէտը՝ 80 տարի ։

Կլատսթոն՝ մեծ փաստաբան, դրագէտ քաղաքագէտը 77 տարեկան է ։ և դեռ կ'ապրի՝ իւր մտաց և մարմնոյ աշխոյժը պահելով ։

Կիյեոմ կայսր Գերմանիոյ 88 տարեկան է և դեռ կը կառավա-

Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակը

Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովը, որի կազմի մեջ մտնում են Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի նախագահ Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի անդամներ Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի անդամներ, հայտարարում է, որ Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի նախագահ Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի անդամներ Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Ս. Մակարենկոյի անվան գրական մրցանակի հանձնաժողովի անդամներ

—Ողջ ես ալեր ։

—Ա՛յո տեր, ահա դուռ դուռ ծառայում եմ, սև փոցխը ձեռքիս և ոտքերս հղած ։

—Ա՛յդ ինչպե՞ս եղավ, որ քեզ ընտրեցին ծառայելու ։

—Ես, տեր, ամեն գիշեր ձեռքս վերցնում եմ ու ովղտիստոսի վրայ եմ գնում ։ . . . ովղտ ունեմ ես ովղտիստոսի համար ։

—Չեմ լսել ։ Ասա՛ դու ինձ ։

—Ես ովղտիստոս եմ, տեր, ովղտ ունեմ ես ովղտիստոսի համար ։

—Ա՛յդ ինչպե՞ս ովղտ ունես ։

—Ես, տեր, ովղտ ունեմ, որովհետև ովղտ ունեմ ։ . . . ովղտ ունեմ ես ովղտիստոսի համար ։

—Ասա՛ ինձ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

Կ. Պոլիս Թահմիզ Էօճիւ փողոց թիւ 59

ճիշդ դէմ առ. դէմ ադբիւրին

(Հաստատեալ 1 օգոստոս 1883)

—

Շատեր աղնիւ մերազնէից՝ մի քանի ձախող ձեռնարկուներու անյաջողութեան վրայ, իրենց հաստատ կարծիք չունած էին թէ, Հայը այս տեսակ գործ չկրնար յառաջ տանիլ, այլ միայն օտարն է ընդունակ։

Այս թիւր կարծիք չընձելու համար, վաճառատանս հաստատմանէն ցայս օր անցած ժամանակամիջոցը բաւական ապահովեցուցիչ մը լինելով, յուսալից եմ թէ սիրելի աղգայնոց կողմանէ քան զառաջինն առաւել համակիր ընդունելութիւն վայելելու բախտաւորութիւն պիտի ունենամ։

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի նպարեղէնի վերաբերեալ ամեն տեսակ ընտիր ապրանք՝ փոքր թէ մեծ քանակութեամբ, «ՊՈՍՏԱ ՓՈՂ» և թէ երաշխաւորեալ վճարմունք կընախիկ են։

Մնչտ. Տէօփճեանց

—

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՏՈՒԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՑՑՆՏՈՄՕՒ

Լաւագոյն քառթօնի վրայ ամէն լեզուաւ կը պատրաստուի գին 100 հատը 10 դհկ. պէտք ունեցողները պէտք է դիմեն Ադամեան տպարան, Բակըրեան խան 13 կ. Պոլիս։

—o—

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ—ԴՐԱՎԱՃԱՌ

Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

—

Պատիւ ունին ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ իրենց վաճառատան մէջ պահեցգաբու մեծ ճաքսի կարդ թիւ 46. ֆրանս. Հայ. ամեն տեսակ դրքեր, այլ և այլ Ադլասներ, դպրոցական ամեն տեսակ պիտոյք, նորելուկ դրիչներ և քանակներ. վաճառատան վերաբերեալ տետրակներ և թղթիղէնք, ընտիր սիկառի թղթեր, ֆօսֆ. հոտաւէտ «Լիքսիռէյներ կը վաճառուին խիստ ժամանակներով, ֆրանս. դրքերու մասին յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Գործածուած գրեանք և «թէմպ-ռը-փօսթ կը գնուին։ վաճառմունք միչտ կանխիկ։

—

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՌՕՏ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՅՕՐԻՆ Վ. ԳԱԲՐ. ԱՇԸԽԵԱՆՑ

—

Հրամանաւ հեղինակին Տ. Խորէնայ Եպիսկոպոս Հ. Վ. Արմաչու

—

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնէին վաւերացմամբ

—

Երկրորդ տպագրութիւն

—

Ի Նիկոմիդիա
Ի տպարանի Զ. Ս. Աստուածածնի
վանացն 1884

—

Տրամաբանութեան համառօտ այս դասագիրքը՝ որ 1871 Թուականին տպագրուած է՝ ազգային վարժարանաց մէջ կարեւոր պէտք մը լեցնելու դործածուելով՝ սպառած և չատ տեղերէ խնդրուած էր։ Հեղինակը, Արմաչու վանահայր Գեր. Խորէն սրբազան, վերստին աչքէ անցնելով տպագրել տուած է։

Կը գտնուի գրավաճառանոցս Գինն է (6) վեց դահեկան։

—

ՀԱՑ ԹԼՓԱՎԱՃԱՌ

Թահմիզ փողոց, ադբիւրին մօտ, Թիւ 70

Այս վաճառատուն՝ որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իւր յաճախորդները գոհացնելու չանք չէ խնայած, կը յանդուգնի թէ Զինաստանի և յատկապէս այս անգամ ցեղային տեսակ (չայ) բերել տուած է յատկապէս, և կը խնդրէ սիրելի ազգայիններէն, մանաւանդ գաւառացի Հայ «քօմիսիօնճիներէ որպէս զի հաճին գիտ մի անգամ ի մօտոյ տեսնել խանութներն և փորձել թէ տեսակց լաւութիւնը, և թէ գիներու ժամանութիւնը։

—

ՏԻՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Ց. · ՄԷԼԻՔԵԱՆ

նա՝ չարունակեց։

—Ես կը հրամայեմ, կը տիրեմ, կ'իշխեմ.... ամեն բան կը ջնջուի իմ առջեւ. աշխարհը ոտքիս ներքեւ առած եմ... Ես միլեոնատէր հարուստ ըլլալ կ'ուզեմ։ Ահա՛ ուսկից կը գայ իմ զօրութիւնս և աղդեցութիւնս։ Երբ մեկը իւր ճարտարամտութեան հետ զօրեղ կամք մը գործածել դիտէ, չը կայ այնչափ բարձր դադաթ մը ուր չը կարենայ հասնիլ։

Եւ չոր տկար խնդուամ մը, բաւական նման սղոցի մը կրճլունէն, երեւցաւ իւր թանձր չրթունքներուն մէջ։

Այս վայրկենիս, մանաւոր կերպիւ մը զարկին սենեկին դուռը։

Պլեռօ յանկարծ և գոդցես դիւթութեամբ վերըստին առաւ իւր ծանր և լուրջ դէմքը։

Ոտքի ելաւ. դնաց նիդը բանալու, որ վայրկեան մը յառաջ խոհեմութեամբ դրած էր, և դուռը բացաւ նոր այցելուին։

Մարդ մը, որ բաւական դէշ հագուած էր և Պլեռօյէն երկու կամ երեք տարուս մեծ կ'երեւէր, սենեակը մտաւ։

Ժ.

ՕՐԻՕՐԴ ՍՕԼԱՆԺ

—Ա՛հ դուն ես, կարկաս, ըսաւ Պլեռօ։

—Ինչպէս որ կը տեսնես։ Բարի լոյս, ծերուկ, ըսաւ մարդը որ կարկաս անուան կը պատասխանէր, ձեռքը ընտանեբար դործակատարին երկնցնելով, որ բնաւ դժուարութիւն չը ցցուց անոր ձեռքը սեղմելու։

—Է՛հ ուրեմն, ի՞նչ լուր, հարցուց Պլեռօ։

—Ոչինչ, բոլորովին ոչինչ։

—Դրաւ կը դնեմ որ պարապ ես։ վռուընտուեցա՞ր այն դրամատունէն ուր դրած էի ղքեղ։

—Ա՛յո,

—Ի՞նչ ըրիր դտրձեալ։

—Դէշ բան մը չ'ըրի, պարզ փոքրիկ դիւոլութիւն մը։

—Որ չաբաթ օրուընէ սկսած և հետեւեալ օրերը շարունակած է, ըսաւ Պլեռօ ուսերը թօթուելով, դիտեմ ատիկա....

—Լաւ ուրեմն. այո, հին սովորութիւն մը։

—Դէշ, չա՛տ դէշ։

—Վերջապէս, կը գամ հասկնալու թէ ինծի համար գործ մը չունի՞ս։

—Ոչ, ոչինչ առ այժմ, գործերը հանդարտ են.... ճչմարիտ տագնապ մը կայ։